

Referensgruppsmöte för vattenlevande djur inom AHL-projektet

12 juni 2020

Deltagare från Jordbruksverket (SJV)

Sofia Wessman, projektledare AHL, SJV

Lena Hellqvist Björnerot, ställföreträdande CVO, SJV (deltog endast på punkten om konsekvenser för djurhälsostatusen)

Shabnam Hansen, SJV

Jenny Kanerva Eriksson, SJV

Maria Nyström, SJV

Klara Eskilsson, SJV

Daniel Melin, SJV

Johan Penner, SJV

Deltagaren från andra organisationer än Jordbruksverket

Hampus Hällbom, SVA

Anna Aspán, SVA

Sofia Brockmark, HAV

Joakim Svensson, Lst Jämtland

Mikael Håkansson, Imazo

Tomas Andersson, Imazo

Gabriella Ekström, Zoobranschens Riksförbund

Rebecca Litsell, Akvarieföreningarnas riksförbund

Daniel Wikberg – Matfiskodlarna

Linda Falk Wigdén – Matfiskodlarna

Thomas Lennartsson, Sveriges fiskevattenägareförbund

Åke Forssén, Kompensationsodlarna

Ola Öberg, De recirkulerande vattenbrukarna Sverige EF

Mötesagenda

1. Konsekvenser för vår goda djurhälsostatus när AHL ska tillämpas fullt ut (21 april 2021) – behöver vi vidta några nationella åtgärder? (sammanfattning rörande sjukdomar vi är fria från/har bekämpningsprogram för och fördjupad diskussion om KHV)
2. Information om arbetet med (nya?) registret över anläggningar
3. Godkännande och registrering i förhållande till odlingstillstånd enligt förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen

Sammanfattning av informationen och diskussion under mötet

1. Konsekvenser för vår goda djurhälsostatus när AHL ska tillämpas fullt ut (21 april 2021) – behöver vi vidta några nationella åtgärder? (sammanfattning rörande sjukdomar vi är fria från/har bekämpningsprogram för och fördjupad diskussion om KHV)

Branschen och myndigheterna var överens om hur sjukdomarna ska hanteras i och med att AHL börjar tillämpas.

Lena Hellström Björnerot presenterade vad som händer med sjukdomsreglering och nationella program för sjukdomar på vattenlevande djur i och med att AHL träder i kraft. Möjligheterna till nationell lagstiftning är i AHL fler för sjukdomar hos vattenlevande djur än för sjukdomar på landlevande djur.

För sjukdomar på vattenlevande djur som finns i kategori c ges möjligheter att ställa krav vid införsel eller förflyttning inom landet av djur om landet har ett godkänt bekämpningsprogram eller frihet. Fisksjukdomarna VHS, IHN och ILA; blötdjurssjukdomarna *Bonamia exitiosa*, *Bonamia ostreae* och *Marteilia refringens* samt kräftdjursjukdomen White spot syndrome ligger i kategori c.

KHV är en kategori E-sjukdom. För E-sjukdomar krävs övervakning (passiv eller aktiv, olika beroende på sjukdom) samt anmälningsplikt. Vi kan inte formellt få fristatus för e-sjukdomar, men vi kan tillämpa artikel 226 för att ha ett nationellt program med krav inom landet, men även ställa krav på djur som förs till Sverige. Detta skiljer sig från landlevande djur där motsvarande artikel (170+171) tydligt säger att man inte får ställa krav som påverkar förflyttningar mellan MS. Lagstiftningen på vattenlevande djur är således mer generös här (vilket beror på att det redan fanns med i nuvarande lagstiftning).

För andra sjukdomar än förtecknade d-sjukdomar får alltså en medlemsstat ha nationella åtgärder enligt artikel 226. Kommissionen har meddelat att vi senast den 30 september ska meddela vilka åtgärder vi avser att vidta för sådana sjukdomar. Vår tanke är att om vi inte har ett svar då så meddelar vi att frågan inte är färdigutredd. Sverige har idag sjukdomsfri status enligt kommissionens beslut 2010/221 i hela territoriet för fisksjukdomen Vårviremi hos karp (SVC) och i inlandet för Infektiös pankreasnekros (IPN). I enlighet med samma beslut har kommissionen godkänt Sveriges nationella utrotningsprogram för Renibakterios (BKD) samt för Infektiös pankreasnekros (IPN) i kustområdet. De två nationella utrotningsprogrammen är godkända till och med den 1 juli 2021.

- SVC: Vi är fria och bevakar vår fortsatta frihet. Ingen på mötet framförde någon invändning mot förslaget.
- IPN: Vi fortsätter bevaka vår frihet i inlandet och vårt program för kustområdet. Ingen på mötet framförde någon invändning mot förslaget
- BKD: SJV har föreslagit att ett frivilligt program ska ersätta det nationella programmet. Departementet har förvarnat om att man vill ha en ytterligare utredning och inget besked har getts från departementet. Matfiskodlarna arbetar på det frivilliga programmet. Eftersom man försökt utrota sjukdomen i 30 år utan att lyckas är det rimligt att man hittar alternativa sätt att utrota sjukdomen. Ingen på mötet framförde någon invändning mot förslaget.
- VHS/IHN/ILA: Vi är fria och bevakar vår fortsatta frihet. Ingen på mötet framförde någon invändning mot förslaget.
- *Bonemia ostreae*, *Bonamia exitosa* samt *Marteilia refringens* och pararefringens: Vi kommer i detta läge inte söka frihet för dessa sjukdomar då det ställs krav vi inte kan uppfylla i dagsläget och kostnyttan samt vem som bär kostnaderna måste utvärderas. Vi kommer i framtiden (senare än när AHL träder ikraft) ta ställning till framtida linje i frågan. Diskussion om finansiering av provtagningsprogram kommer tas av HAV, SVA och SJV. Ingen på mötet framförde någon invändning mot förslaget utan var eniga i att detta är en bra väg att gå.
- White spot disease: Alla kräftdjur är riskarter/kan vara bärare. SJV bedömer att det inte är möjligt att söka fristatus på grundval av historiska data då kraven på aktiv övervakning

i 10 år inte uppfylls. Ev. ansöka om bekämpningsprogram (senast 1 december 2020 om det ska vara på plats i april 2021)? SJV har inte tagit ställning. Om man i framtiden (senare än när AHL träder ikraft) vill ha ett program för att kunna få sjukdomsfrihet får vi ta ställning till först senare, baserat på om branschen, SVA och SJV skulle bedöma att det är lämpligt. Hälsointyg kommer krävas även i fortsättningen, men inte specifika krav på WSSV. Om vi i lagstiftningen ska ställa krav vid import eller införsel från EU-land måste vi vara fria från sjukdomen eller ha ett bekämpningsprogram. Branschen och importören/köparen får dock alltid ställa krav, precis som de får nu. Dagens importkontroll har varit frivillig kontroll. Branschen ser behov av en kartläggning av läget så man vet detta innan vi tar ställning till ett eventuellt framtida program. Det är viktigt med information om det frivilliga programmet så att aktörerna är medvetna om vikten av detta. Myndigheterna bör samarbeta för att ta fram uppgifter om hur handeln ser ut och hur andra medlemsstater testar. Detta ska ses i ett större sammanhang och inte enbart för dessa djurslag och denna sjukdom. Risk- och kostnyttanalys behöver göras. Därefter ny dialog.

- KHV: Kategori E-sjukdom. Nationella krav är möjliga att införa utifrån artikel 226 i AHL. Det blir tekniska regler i så fall, vilket gör detta mycket brådskande att ta fram om man vill ha dem på plats nästa år. Myndigheterna bedömer att frivilliga insatser är tillräckliga. Branschen bedömer att bra information är nödvändig, men att frivilliga insatser är en lämplig metod. Man önskar myndigheternas hjälp med denna information. Ingen på mötet framförde någon invändning mot förslaget.

2. Information om arbetet med (nya) registret över anläggningar

Man kommer bygga vidare på det register som finns idag och inte bygga ett nytt register.

Jenny berättade om skillnaderna kring registerkrav när AHL börjar tillämpas jämfört med idag, se pp-bilder nedan, som bland annat räknar upp vad som behöver finnas i registret framöver.

"Nytt" register

- Förstudie pågår just nu
 - Identifierar vilka krav enligt AHL och vad vi redan uppfyller i dagens vattenbruksregister (CVR)
- Nästa steg – genomförande
 - Tidsplan oktober-februari
 - Nuvarande CVR kommer att utvecklas för att uppfylla de nya kraven
- Befintliga anläggningar kan komma behöva kompletteras

Uppgifter som ska finnas i registret

- Aktörens namn och adress.
- Anläggningens registreringsnummer, läge och en beskrivning av lokalerna.
- Typen av vattenbruksanläggning.
- Anläggningens vattenförsörjnings- och avloppssystem
- Arterna och kategorierna av samt kvantiteten (antal, volym eller vikt) vattenbruksdjur som de avser att hålla på vattenbruksanläggningen och vattenbruksanläggningens kapacitet.
- Övriga uppgifter om anläggningen som är relevanta för fastställande av vilken risk den utgör.
- Den period under vilken vattenbruksdjur hålls på vattenbruksanläggningen om den inte är permanent i drift, inklusive uppgifter om säsongsbunden drift eller drift vid särskilda tillfällen.
- Aktuell information om hälsostatusen avseende EU-listade sjukdomar.

Branschen framförde att man önskar sökbarhet i registret, vilket inte finns idag.

Programmet som används för registret har sina begränsningar. Möjlighet kan dock finnas att spegla ut fler uppgifter på den offentliga sidan "sök vattenbrukare". Önskemål framfördes om att se t.ex. om verksamheten är aktiv samt vilka tillstånd man har. Branschen behöver kunna nå ut till aktörer för att sätta sitt kontrollprogram och behöver då kunna inhämta uppgifter från registren på ett så smidigt sätt som möjligt.

3. Godkännande och registrering i förhållande till odlingstillstånd enligt förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen

AHL-regelverket innebär viss ökad administrativ börda för företagen, som Jordbruksverket inte har möjlighet ta bort. Jordbruksverkets utgångspunkt har i arbetet kring regelverket varit att detta ska utformas så att den ökade administrativa bördan i första hand blir så liten som möjligt för företagen och i andra hand för myndigheterna.

Jordbruksverket har jämfört olika alternativ för handläggning av godkännanden och registreringar som krävs enligt AHL. Det alternativ som ger minst ökad administration för företagen är det alternativ som Jordbruksverket förordar.

Jordbruksverket ska enligt AHL registrera, och för anläggningar som utgör en betydande risk även godkänna, vattenbruksanläggningar. Detta ska göras endast utifrån smittskyddsaspekter. Dagens odlingstillstånd för vattenbruksanläggningar prövas utifrån såväl aspekten smittskydd som naturvård och artskydd. Att dela på prövningen utifrån smittskydd respektive naturskydd och artskydd är nödvändigt, enligt AHL. Jordbruksverket skulle pröva utifrån smittskyddsaspekt och Länsstyrelserna utifrån naturvård och artskydd.

Branschen lyfte behovet av förenklingar och att alla ändringar i lagstiftningen som görs måste ge en mindre börda för primärproducenterna istället för att öka den. Man ser det som en ökad administrativ börda om det blir två olika myndigheter som prövar olika aspekter. Branschen lyfte att det viktiga är att primärproducenten inte får ökad administrativ börda och att det inte kan uppvägas av att myndigheterna får en ökad administrativ börda.

Länsstyrelsen ser inte att man tjänar något på att centralisera tillståndsprövningen vad gäller smittskyddsaspekten. Länsstyrelsen anser att man måste kunna neka tillstånd för att skydda skyddsvärda stammar och vill kunna neka tillstånd med motivering utifrån detta.

AHL är tydlig med vilka faktorer som ska omfattas av godkännandet och det gör att de måste skiljas på dessa två typer av tillstånd.

Sammanfattning av näringens och andra myndigheters synpunkter:

- Branschen trycker på vikten av att hålla nere den administrativa bördan. Att ha en kontaktpunkt eller "ingång" för alla de registreringar och godkännanden som krävs oavsett utifrån vilken lagstiftning detta krävs är en stark önskan, vilket man inte tycker är i linje med det förslag Jordbruksverket presenterat.
- Det är viktigt att delarna kring skyddsvärda stammar i vatten inte tappas bort.
- Det är viktigt att det finns tydlig information om vad som krävs för ett godkännande så aktören kan förutsäga utfallet vid tillståndsprövningen.